

Piotr Pancer

Autorska koncepcja programowa realizacji zadań w zakresie bieżącego funkcjonowania
i rozwoju Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu w latach 2020-2023

Spis treści:

- I. Misja – wizja – cel
- II. Programowe tête-à-tête
- III. Organizacja, czyli po prostu bądź sobą
- IV. Finansowy cocktail na bazie konsekwencji, jakości i lojalności

Misja – wizja – cel

Kultura, sztuka i rozrywka nie są najważniejsze w hierarchii potrzeb Masłowa, można zaliczyć je do kategorii ‘potrzeba samorealizacji’, która wymieniana jest jako ostatnia ze wskazanych. Jednak przewrotnie znajduje się na samym szczycie diagramowej piramidy ludzkich potrzeb. W wielostronicowych wywodach, udowodnić można zalety dbałości o kulturę i jej nierozłączny byt z ludzkim, od malowideł jaskiniowych do wykorzystania technik NASA w sztuce. Ale głęboko wierzę, że nie trzeba, że nosimy tę świadomość zakorzenioną intuicyjnie gdzieś w naszej głębi. I to właśnie tu rodzi się misja, która odpowiedzialna jest za opiekę nad najsłabszymi ogniwami, w ogóle. Człowiek, jako jednostka, zmuszony jest zaspokoić wszystkie potrzeby z diagramu Masłowa, ale nie zawsze jest to łatwe, a czasem wręcz niemożliwe. A jednak podświadomie wiemy i rozumiemy, że brak kulturalnej samorealizacji jest po prostu niemożliwy i że stawia ona czoła wszelkim przeciwnościom.

Istnienie misji determinuje w sposób bezpośredni obecność wizji. Wizji, której towarzyszą rozumne ramy i rozumne wychodzenie poza nie. Wizji, której zadaniem jest wskazanie kierunku, zakresu, obszaru, a jednocześnie utrzymywanie w ciągłej niepewności, czy obrane współrzędne służą realizacji misji. Wizji, która popycha, a wręcz zmusza, do działania w danym kierunku.

Więc czym jest cel? Cel służy okiełznaniu wizji, której cechą podstawową jest krnąbrność. Celami buduje się dokładnie tak samo jak cegłami - cel operacyjny buduje dom, a strategiczny rodzinę. Cel komasuje w sobie siłę misji i wizji i przekuwa w rezultat. Jeśli przy tym jest klarowny i zrozumiały i zgadzają się z nim wszyscy interesariusze, to jego osiągnięcie staje się formalnością.

W tym zakresie Suski Ośrodek Kultury w Suszu funkcjonuje stabilnie i w jednoznacznie zdefiniowanym środowisku. Odpowiadają za to rodzime akty prawne, w tym Statut Suskiego Ośrodka Kultury (w szczególności rozdział II), jak również ogólne akty prawa, w tym Ustawa z dnia 25 października 1991r. r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. Nr 13, poz. 123, z późn. zm.).

Susz posiada wieloletnie tradycje obcowania z kulturą, a to oznacza tradycje obcowania z człowiekiem i przestrzenią go otaczającą oraz więzią, która między nimi funkcjonuje. Jeśli kultura, sztuka i rozrywka, idące w parze z edukacją, tworzą więź z człowiekiem i jego otoczeniem, powstaje tożsamość i społeczeństwo. Ogromnie cieszy i napawa chęcią do wytężonej pracy społeczeństwo, które bez względu na wiek, gromadzi się i daje wyraz swoim artystycznym inklinacjom. Suszanie to robią!

Moja koncepcja programowa na lata 2020-2023 nie przewiduje zmian w dotychczasowych założeniach misji, wizji i celu Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu. Należy kontynuować działania otwarte na obywateli wspólnoty miejskiej i dedykowane ich potrzebom. Przy czym nowum miałyby być większa koncentracja na poszukiwaniu nowych

propozycji programowo-animacyjnych, mających na celu możliwie szeroką prezentację twórczość artystycznej i jej owoców. Takie podejście wzmocni chęć poznawczą u odbiorców we wszystkich grupach wiekowych, ze szczególnym uwzględnieniem odbiorców kształtujących w sobie ogólnie pojęty szacunek do sztuki. Wierzę w edukację kulturalną. Ona jednak, by osiągnąć zamierzone cele, potrzebuje być atrakcyjna i rozbudzająca pasję.

Dotychczasowe doświadczenie zawodowe budzi we mnie przekonanie, że z wielu racjonalnych powodów, należy dążyć do kreowania lub rozwijania, z już istniejących, kulturowych projektów flagowych. Tych z cechą wysokiej rozpoznawalności w regionie i kraju. Susz dysponuje takimi w zakresie kultury i sztuki, więc i to działanie dołożyłbym do swoich celów koncepcyjnych.

Celami poza programowymi, jednak o wadze kluczowej, będą ciągły rozwój kadry, głównie poprzez wzrost kompetencji oraz wzrost stopnia samofinansowania Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu, będący wypadkową racjonalizacji gospodarki finansowej i dywersyfikacji źródeł finansowania.

Wytyczone cele powinny, w stopniu adekwatnym, wynikać, być spójne lub czerpać inspirację z dokumentów definiujących kierunki rozwoju dziedzin kultury: „Narodowej Strategii Rozwoju Kultury”, „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego”, „Dynamicznej Diagnozy Stanu Kultury Województwa Warmińsko-Mazurskiego” oraz "Strategii Rozwoju Gminy Susz na lata 2015-2025".

Realizacja założonych celów wymaga każdorazowo doboru narzędzi ich realizacji. Orężem w rękach dyrektora Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu jest kadra, infrastruktura oraz występujące z definicji w permanentnym ograniczeniu, środki finansowe. Wymienione nieprzypadkowo w tej kolejności – człowiek jest zawsze największą wartością, twórcą idei i pomysłu. I mówiąc wprost - tylko dzięki jego pomysłowi i infrastrukturze można funkcjonować w sytuacji pozostałych niedoborów. Wspólnie, korzystając z naszej wiedzy i doświadczeń z zakresu organizacji, promocji i w oparciu o ścisłą gospodarkę dostępnymi środkami, osiągnąć będziemy zadeklarowane cele.

Programowe tête-à-tête

Program w mojej koncepcji zajmuje kluczowe miejsce. W nim zbiegają się wszystkie kompetencje i zasoby, i z niego wypływa jakość działań skierowanych do obywateli miasta i odwiedzających je gości. W programie skupiona jest teoria przewagi konkurencyjnej w oparciu o relację jakości i ceny, co w ostateczności buduje wizerunek instytucji i jej Organizatora.

Program/kalendarz roczny Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu realizuje zadania z zakresu edukacji, integracji społecznej w kulturze, aktywacji środowisk twórczych oraz twórców indywidualnych, tworzenia warunków dla działań artystycznych i animatorów kultury.

Edukacja

Proponowana przez mnie koncepcja zakłada jednoznaczną kontynuację działań edukacyjnych z zakresu tańca, działalności muzycznej, plastycznej i gier planszowych, w wielu przypadkach jako źródła dla potencjalnych projektów flagowych. W tym miejscu wykuwać się będzie potencjał twórczy, ale również percepcyjny, co jednoznacznie odpowiadać będzie misji i przyjętym celom.

Przy założeniu utrzymania obecnego stanu zadań z zakresu edukacji, zależeć mi będzie na zwiększeniu znaczenia działań warsztatowo-animacyjnych. Ich celem miałyby być uzupełnienie fakultatywne wiedzy zdobywanej w ramach regularnych działań Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu. W ramach nich mieszkańcy mogliby zgłębiać wiedzę ze wszystkich, wymienionych wcześniej dziedzin obcując z ich największymi reprezentantami – warsztaty muzyczne i taneczne, „żywe lekcje muzyki”, plenery z udziałem znanych i cenionych profesorów sztuk pięknych łączone z promocją lokalnej twórczości – wystawy wychodzące w przestrzeń miejską. Udział zainteresowanych grup w wydarzeniach zewnętrznych, celem poszerzania horyzontów. Przy czym, każdy pomysł propozycja zostanie starannie przeanalizowana, w imię wcześniej opisanej niesformości wizji oraz zasady atrakcyjności edukacji.

Do zakresu edukacji dodałbym wzmożenie działań związanych bezpośrednio z udziałem wychowanków Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu w konkursach, przeglądach i festiwalach zewnętrznych. Jest to jeden z elementów podnoszących atrakcyjność edukacji i stanowi swoistą nagrodę za trud włożonej pracy i konsekwencję zaangażowania.

Integracja społeczna w kulturze

Integracja społeczna może następować poziomo, gdy integruje się środowiska zbliżone swoją charakterystyką i pionowo, gdy mówimy o większym dystansie

charakterologicznym. Poziomo i pionowo można integrować m.in. w obszarach zainteresowań, w obszarach wieku, w obszarach poziomu wykształcenia. Ta rola Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu jest realizowana regularnie i z odpowiednią atencją. Wystarczy wskazać na zespoły SUSE, Schola "Cantate Deo", czy Zespół GENEZARET i wydarzenia, które uświetniają swoimi występami. W sposób jednoznaczny realizują zasady obu modeli integracji. Uzupełniając to wydarzeniami takimi jak: *Wystawa rzeźby w drewnie Stanisława Lewandowskiego*, czy *Kąpiel w dźwiękach* otrzymujemy obraz całości.

W tym zakresie stawiałbym przed sobą zadanie jeszcze większego zaangażowania w pracę nad przenikaniem i uzupełnianiem się dyscyplin oraz w integrację pokoleniową – to jej wynikiem jest przepływ informacji i wiedzy w obu kierunkach: starsi przekazują młodszym „tradycję” w kulturze, młodzi starszym „współczesność”. Dobrym przykładem może być DJ Wiki, urodzona w 1938 roku prezenterka muzyki współczesnej.

Integracja społeczna w kulturze to dbałość o tych, którzy utknęli w dolnych partiach piramidy Masłowa i nie potrafią wykonać ruchu by sięgnąć samorealizacji. Wspieranie i budowanie przyjaznego środowiska jest kluczowym elementem sygnału, który zostanie im wysłany.

Aktywacja środowisk twórczych oraz twórców indywidualnych

Aktywacja do działania w ogóle, wymaga sprzyjających warunków, przygotowanej przestrzeni i otoczenia. I znowu Suski Ośrodek Kultury w Suszu spełnia warunki aktywatora. Działa zgodnie z ideą, posiada przygotowane kadry i niezbędną infrastrukturę. Pozostaje więc wytrwała praca na rzecz budzenia w obywatelach chęci i odwagi do uczestniczenia życiu kulturalnym miasta. Podchodząc do zagadnienia świadomie, należy wskazać, że pewne predyspozycje, pierwszą wiedzę i percepcję poznawczą wynosi się z domu, ale to tu właśnie rodzi się zadanie aktywizacji tych, których natura i wnętrze wykazuje chęci działania, ale pozostają w kokonie stagnacji np. z powodu obawy lub przyzwyczajenia.

W moim przekonaniu jedyna, skuteczna droga do wzrostu aktywności kulturalnej, to, powtarzając model dbałości o rozwój edukacji kulturalnej, droga atrakcyjności programowej. Kuszenie onieśmielonych i niepewnych i ośmielanie i upewnianie ich w dziele.

Narzędziem osiągnięcia tego celu, powinna być dbałość o przestrzeń, w której rodzimi artyści się prezentują. Dbłość o jej jakość i atrakcyjność. Wielokrotnie stosuje się zabiegi zerwania z rutyną, zmienia się okoliczności prezentacji i jej utarte kanały, wychodzi się ze stuka między ludźmi. Wprost podaje się na ulicy ulotkę ze zwycięskim zdjęciem konkursu fotograficznego lub umieszcza się je na billboardzie, budując świadomość w niezdecydowanych, że otrzymają nagrodę na jaką zasługują. A czy przestrzeń, oddającą uznanie, nie jest hol ratusza Jarmen lub jego scena w parku? Tak zdefiniowana droga aktywizacji środowisk twórczych i wysłany jasny sygnał w stronę oczekujących go z pewnością wytworzy zachęcającą aurę.

Tworzenia warunków dla działań artystycznych i animatorów kultury

Warunki dla działań artystycznych i animacyjnych wymagają przestrzeni infrastrukturalnej. Wymagają również przestrzeni dla idei i pomysłów, czyli tej poza infrastrukturalnej. Wskazując wprost na otwartość i zrozumienie potrzeby twórczej jednostki i grupy. Oznacza to, że każdy, kto przejawia chęć uczestniczenia w życiu kulturalnym miasta musi otrzymać odpowiednią szansę. Przy czym szansa nie powinna mieć charakteru jednorazowego.

Wielokrotnie używa się sformułowania przyjazne warunki. Ale należy pamiętać, że to nie tylko miejsce i możliwość. To przede wszystkim zrozumienie i zaangażowanie w osiągnięcie artystycznego celu. Nie wystarczy udostępnić wyposażonej pracowni, należy również umiejętnie podsycać ogień twórczy dbając o edukację, integrację społeczną w kulturze i aktywizację środowisk artystycznych.

W moim przekonaniu u podstaw tworzenia warunków dla działań artystyczno-animacyjnych jest wsłuchiwanie się w głos interesariuszy – artystów i animatorów i podążanie za nim. W ten sposób powstaną przytoczone przyjazne warunki, w których praca przyniesie oczekiwany rezultat.

Atrakcyjny program, poza gwarancją realizacji celów statutowych, powinien odpowiadać potrzebom społecznym, prezentować nowości i tradycje z zakresu kultury i sztuki, poszerzać percepcję. Program powinien kłaść każdorazowo nacisk na prezentację dorobku artystycznego Suszan, a jednocześnie uwzględniać wszystkie możliwości prezentacji, przestrzenie i formaty dla działań prezentujących twórczość. Powinien uwzględniać możliwości współpracy z partnerami merytorycznymi w kraju i zagranicy.

Powinien zawierać projekty flagowe, takie jak:

- Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego o Puchar Burmistrza Susza, z wypracowaną na przestrzeni lat marką i rozpoznawalnością, który oczekuje na XII odsłonę i rozbudowę do rangi Międzynarodowego,
- Ogólnopolskie Eliminacje Airguitar, festiwal o wysokim potencjale marketingowym, nierealizowany do tej pory w kraju,
- Festiwalu Suskiej Alternatywy/Festiwalu Suskiego Piękna, wydarzenie skupiające wokół wszystkich dziedzin sztuki, interdyscyplinarne i integrujące środowiska artystyczne, uwzględniające młodzieńczy bunt i subkultury i dojrzałość tradycji,
- Festiwal Maratonów Filmowych, z główną odsłoną w okresie letnim, wykorzystujący alternatywne przestrzenie (restauracje, podwórka, przestrzenie industrialne itp.).

Oraz zadania realizowane dotychczas, w rozbudowanej formule:

- Przegląd Piosenki Polskiej
- Przegląd Piosenki Biesiadnej i Ludowej
- Święto Patronki Miasta Susz – Św. Rozalii
- Suski Jarmark Świąteczny

Organizacja, czyli po prostu bądź sobą

Ramy organizacyjne samorządowej instytucji kultury są jasno określone wskazanymi wcześniej aktami prawnymi. Praktykowane od wielu lat, nie pozostawiają wątpliwości, co do dopasowania i użyteczności. W mojej ocenie Suski Ośrodek Kultury w Suszu jest jednoznacznie przygotowany w zakresie organizacji jednostki. Przedmiotowa koncepcja zakłada ewentualne zmiany organizacyjne, ale tylko w wymagających tego sytuacjach. Na straży ładu organizacyjnego stoją m.in. zapisy Statutu i Regulaminu Organizacyjnego.

Jednak organizacyjna rzeczywistość to o wiele więcej. Używając porównania medycznego można ją porównać z system mięśniowym – głowa planuje i daje mięśniom sygnał do realizacji. I tak, jak zostanie zaplanowane i zorganizowane taki osiągnięty zostanie efekt.

Główną cechą pozytywnej organizacji jest spójność, którą uzyskuje się dzięki określeniu planu zaakceptowanego przez wszystkich interesariuszy – organizatora jednostki, jej kierownika oraz pracowników merytorycznych i pozamerytorycznych. Spójność ta musi dotyczyć również wszystkich zasobów, w tym kadry, infrastruktury i polityki finansowej. Gdzie na pierwszym miejscu znajduje się świadoma i merytorycznie przygotowana kadra, która wykorzystując swoją wiedzę i doświadczenie dba o użytkowanie infrastruktury i zrównoważoną politykę finansową, gwarantującą racjonalną i zgodną z prawem redystrybucję środków. W związku z powyższym, w sytuacji posiadania ugruntowanych ram prawnych i nowoczesnej infrastruktury, priorytetem organizacyjnym będzie inwestycja w kadry, poprzez udział w szkoleniach, seminariach, wizytach studyjnych itp.

A co z byciem sobą? Organizacja powinna stwarzać okoliczności do bycia sobą. Należy zakładać, że wszyscy pracownicy czują pewną misję i powołanie, a co za tym idzie potrzebują swobody, by rozwijać swoje działania i osiągać sukcesy. Swobody w działaniu koncepcyjnym i realizacyjnym – piramida Masłowa dotyczy nas wszystkich.

Finansowy cocktail na bazie konsekwencji, jakości i lojalności

Koncepcja polityki finansowej Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu powinna opierać się na racjonalizacji wydatków i zwiększeniu poziomu samofinansowania instytucji. Przy jednoczesnym zachowaniu konsekwencji działań we wskazanych obszarach. W kontekście racjonalizacji wydatków chciałbym jeszcze raz wspomnieć o zasadzie budowania przewagi konkurencyjnej, która pozostaje wypadkową jakości i ceny. A w konsekwencji budowaniu lojalności odbiorców w oparciu o szeroko pojętą jakość programu artystycznego, oferty edukacyjnej i działalności komercyjnej (zgodnej z zapisami punktu VI Statutu Suskiego Ośrodka Kultury). Stąd finansowy cocktail na bazie konsekwencji, jakości i lojalności.

Narzędziami prowadzenia racjonalnej gospodarki finansowej są w głównej mierze praca na budżecie zadaniowym oraz jednoznaczna dyscyplina w realizacji założonych planów. W moim przekonaniu na racjonalną gospodarkę finansową wpływ ma również ciągłe poszukiwanie możliwości współpracy z innymi instytucjami kultury, i nie tylko, celem uzyskania efektu synergii, stojącego za możliwością podnoszenia jakości przy jednoczesnym obniżaniu kosztów. Jest to zasada którą od wielu lat stosuję, z powodzeniem, w praktyce.

Na roczny budżet Suskiego Ośrodka Kultury w Suszu składają się dotacja przyznawana przez Organizatora, wpływy uzyskane z prowadzonej działalności, darowizny i zapisy od osób fizycznych i prawnych, działalność gospodarcza w zakresie zbieżnym z działalnością podstawową oraz inne źródła. Należy działać na rzecz możliwie największego uelastycznienia granic ich wszystkich. Przy czym należy pamiętać, że środki publiczne, pochodzące od Organizatora jednostki, stanowią jedynie podstawę i gwarancję funkcjonowania, a szanse na rozwój jakościowo-programowy należy upatrywać w środkach zewnętrznych – z działalności komercyjnej, w tym promocyjno-współorganizacyjnej oraz innej, w tym w programach i projektach finansowanych ze środków UE i tożsamyh. W historii swojej pracy zawodowej, wręcz na każdym kroku, wykorzystywałem wiedzę i umiejętności w zakresie pozyskiwania środków pomocowych. Należy przy tym wszystkim, w oparciu o braterstwo konsekwencji, jakości i lojalności zwiększać wpływy uzyskane z prowadzonej działalności własnej.

Szans na finansowanie zewnętrzne zadań należy szukać w ramach działań: Narodowego Centrum Kultury, Funduszu Wyszehradzkiego, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Instytut Adama Mickiewicza, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz pozostałych, licznych form wsparcia.